

POSTANOWIENIE

Dnia 2 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

na posiedzeniu w dniu 2 lipca 2024 r. w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej w kwestii wniosku adwokata P. Z. – obrońcy X. Y. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku z dnia 6 września 2023 r., w przedmiocie wyłączenia SSN Tomasza Demendeckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZSK 14/23 dotyczącej wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej X. Y. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku

postanowił:

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 10 § 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sadzie Najwyższym – dalej powoływana jako u. SN, w zw. z art. 128 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych – dalej powoływana jako u.s.p., wyłączyć SSN Tomasza Demendeckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy dyscyplinarnej o sygn. akt I ZSK 14/23.

UZASADNIENIE

W dniu 12 września 2023 r. do Izby Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego wpłynął wniosek adwokata P. Z. - obrońcy X. Y. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, z dnia 6 września 2023 r., o stwierdzenie, na podstawie art. 29 § 5, § 6 pkt 2, § 7, § 8 u.SN, niespełnienia przez sędziego Sądu Najwyższego Tomasza Demendeckiego, będącego referentem sprawy o sygn. akt I ZSK 14/23, wymogów niezawisłości i bezstronności z uwzględnieniem okoliczności

towarzyszących jego powołaniu, co w okolicznościach przedmiotowej sprawy może doprowadzić do naruszenia standardu niezawisłości oraz bezstronności, mającego wpływ na wynik ww. sprawy, a polegających na:

1. nominowaniu go na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego na mocy uchwały Krajowej Rady Sądownictwa nr [...] z dnia 28 sierpnia 2018 r., której skład został ukształtowany na podstawie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, czyli organu, którego skład jest niezgodny z Konstytucją RP, a także innymi aktami prawnymi, co prowadzi do wniosku, że sędzia SN Tomasz Demendecki został nieprawidłowo powołany do orzekania i nie jest uprawniony do wydawania orzeczeń;
2. orzekaniu przez sędziego SN Tomasza Demendeckiego, mimo wydania przez Sąd Najwyższy w dniu 23 stycznia 2020 r. uchwały o sygn. BSA 14110-1/20, z której wprost wynika, że wydanie orzeczenia przez sąd, w skład którego wchodzi sędzia powołany do orzekania na mocy uchwały nieprawidłowo ukształtowanej Krajowej Rady Sądownictwa stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., a nadto prowadzi do „naruszenia standardu niezawisłości i bezstronności w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej oraz art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności”, co implikuje, iż nie jest uprawniony do orzekania w ramach Sądu Najwyższego, zaś każde jego orzeczenie jest niespójne ze standardami ukształtowanymi na podstawie Konstytucji RP, Europejskiej Konwencji Praw Człowieka oraz Karty Praw Podstawowych;
3. przedstawieniu przez sędziego SN Tomasza Demendeckiego wypowiedzi krytykujących stowarzyszenie sędziowskie działające w celu ochrony praworządności, niezależności sądów i niezawisłości sędziowskiej, a także sędziów weryfikujących zgodność powołania innych sędziów z Konstytucją RP, Europejską Konwencją Praw Człowieka, Kartą Praw Podstawowych oraz innymi aktami prawnymi, co jednoznacznie dowodzi, że nie zachowuje standardów bezstronności,

4. wyznaczeniu do orzekania w sprawie, która dotyczy niezawieszania postępowania, na skutek którego Sąd Najwyższy wydał uchwałę z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20, zgodnie z którą udział w wydaniu orzeczenia m.in. sędziego SN Tomasza Demendeckiego przesądzać będzie o obciążeniu takiego orzeczenia wadą, o której mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. lub w art. 379 pkt 4 k.p.c., toteż w sprawie niniejszej niezachowanie wymogów niezawisłości i bezstronności ma o tyle wpływ na wynik sprawy, że orzekać będzie w zakresie odpowiedzialności dyscyplinarnej obwinionej X. Y. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku za działanie, na skutek którego (jak twierdzi Nadzwyczajny Rzecznik Dyscyplinarny) dojść miało do niezasadnego wydania uchwały BSA 14110-1/20, która to uchwała kontestuje samą bezstronność i niezawisłość sędziego SN Tomasza Demendeckiego, co powoduje, że obwiniona może obawiać się rewanżu z jego strony za (gdyby przyjąć tezy Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego, do czego brak podstaw) doprowadzenie do wydania tejże uchwały;
5. powiązaniach z przedstawicielami władzy wykonawczej, w szczególności z byłym podsekretarzem stanu w Ministerstwie Sprawiedliwości – Ł. P., który został odwołany z tego stanowiska po ujawnieniu przez media tzw. „afery hejterskiej”, czego jednoznacznym potwierdzeniem jest fakt, iż był on delegowany do różnych instytucji przy pomocy wyżej wymienionego, jest on promotorem doktoratu byłego wiceministra sprawiedliwości, a także zgodnie z doniesieniami medialnymi - sędzia SN Tomasz Demendecki miał się powoływać na swoje wpływy w Ministerstwie Sprawiedliwości w trakcie prowadzonego przeciwko niemu postępowania dyscyplinarnego.

Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 15 lutego 2024 r., sygn. akt I ZB 66/23, Sąd Najwyższy na podstawie art. 22 § 1 k.p.k. (per analogiam) w zw. art. 29 § 24 u.SN zawiesił postępowanie w sprawie wniosku obrońcy w zakresie dotyczącym zbadania spełnienia przez SSN Tomasza Demendeckiego wymogów niezawisłości i bezstronności w sprawie o sygn. akt I ZSK 14/23, do czasu rozpatrzenia przez Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej pytań prawnych zadanych przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 20 października 2023 r.,

sygn. akt III CB 40/23. Natomiast w pkt 2 tego postanowienia uznał wniosek adwokata P. Z. – obrońcy X. Y. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku z dnia 6 września 2023 r., jako spełniający równocześnie przesłanki wniosku z art. 41 § 1 k.p.k. i w tym zakresie postanowił skierować sprawę do rozpoznania w tym trybie. W pkt 3 postanowił przedstawić akta Prezesowi Izby Odpowiedzialności Zawodowej celem wyznaczenia składu do rozpoznania wniosku adwokata P. Z. - obrońcy M. G. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, w zakresie określonym w pkt 2 niniejszego postanowienia.

Sprawa z wniosku o wyłączenie SSN Tomasza Demendeckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZSK 14/23, dotyczącej wniosku o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej X. Y. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku, w trybie art. 41 § 1 k.p.k., została zarejestrowana w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej Sądu Najwyższego pod sygn. akt I ZO 34/24. Po wyłączeniu od jej rozpoznania SSN Zbigniewa Korzeniowskiego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 2024 r., sygn. akt I ZO 42/24 – k. 14 – 15), zarządzeniem z dnia 23 maja 2024 r. została przydzielona do rozpoznania SSN W. Koziulewiczowi (k. 16)

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

W myśl art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Dla stwierdzenia podstawy wyłączenia sędziego, wymagane jest zatem istnienie określonej kategorii okoliczności, która, jeżeli zestawiać ją z przedmiotem rozstrzygnięcia w określonej sprawie, prowadzi do wniosku o uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, mającego ją rozstrzygnąć. Oznacza to, że pomiędzy podnoszonymi okolicznościami, które powinny mieć charakter rzeczywisty i obiektywny, a rozstrzygnięciem konkretnej sprawy musi zachodzić związek funkcjonalny, pozwalający na możliwości wyprowadzenia z nich wniosku o istnieniu uzasadnionej wątpliwości co do braku bezstronności rozstrzygnięciu tej sprawy. Uzasadniona wątpliwość co do bezstronności, w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., zachodzi zatem zawsze *in concreto*, a nie *in abstracto*. Nie może zatem stanowić jedynie subiektywnego przekonania

określonej osoby, lecz winna być konkretna, realna, obiektywna i poddająca się zewnętrznej weryfikacji (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2012 r., sygn. akt III KK 214/11, OSNKW 2012, z. 4, poz. 4). W orzecznictwie Sadu Najwyższego akcentowana jest konieczność zróżnicowania obiektywnej bezstronności sędziego i jego bezstronności w odbiorze zewnętrznym, przy czym co do odbioru zewnętrznego z reguły odwołać się można do oceny sytuacji dokonanej przez hipotetycznego, przeciętnie wykształconego, logicznie myślącego członka społeczeństwa, który nie jest osobiście zainteresowany wynikiem procesu. W uzasadnieniu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 lipca 2004 r., sygn. akt. SK 19/02, OTK ZU 2004, nr 7/A, poz. 67, znajdujemy wskazanie, że instytucja wyłączenia sędziego w równej mierze służy zapewnieniu realnej bezstronności sądu, jak i umacnianiu autorytetu wymiaru sprawiedliwości przez usuwanie choćby pozorów braku bezstronności. Znaczenie społecznej oceny bezstronności sędziego, a także wynikająca z tego perspektywa interpretacji podstaw wyłączenia sędziego, skutkuje tym, iż o potrzebie zastosowania instytucji wyłączenia nie może decydować jedynie zasadność *in casu* zarzutu będącego podstawą wniosku o wyłączenie, ale również ocena, czy dla postronnego obserwatora zachodzą, w realiach sprawy, wystarczające okoliczności które w odbiorze społecznym mogą budzić wątpliwości co do bezstronności sędziego (por. np. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 grudnia 2005 r., sygn. akt SK 53/04).

Kierując się tym przekonaniem Sąd Najwyższy uznał, iż z perspektywy odbioru zewnętrznego obserwatora da się dostrzec w realiach niniejszej sprawy okoliczności przemawiające za spełnieniem przesłanki z art. 41 § 1 k.p.k. i kierując się tym wyłączył SSN Tomasza Demendeckiego od udziału w rozpoznaniu sprawy o sygn. akt I ZSK 14/23, dotyczącej wniosku Nadzwyczajnego Rzecznika Dyscyplinarnego o rozpoznanie sprawy dyscyplinarnej X. Y. – sędziego Sądu Najwyższego w stanie spoczynku.

[M. T.]

[ms]